

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

20. Exponitur locus Apostoli: Deus omnes homines vult salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

CAPVT XX.

Exponitur locus Apostoli: Deus omnes homines vult salvos fieri & ad agnitionem veritatis venire.

Ad Timoth. 2

SEd ommissis alijs authoritatibus Scripturarum tanquam quæ non magni momenti sint, præcipue locus Apostoli ex Epistola prima ad Timotheum urgeri solet, ubi dicitur quod Deus omnes homines vult salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. Nam istum locum de omnibus omnino intelligi volunt, ex duplici probatione. Prima, quia ut ait Apostolus, unus est Deus, videlicet, omnium; quo nemine cura & providentia paterna in omnes significatur. Secunda, quia unus mediator Dei & hominum, qui dedit redemptionem semetipsum pro omnibus; quo videtur indicari sufficiens auxilium omnibus esse preparatum. Quomodo enim, inquit est omnium redemptor, si non impetravit omnibus auxilium quo possint liberari?

Quod si ab auctoribus istis quærat, quomodo ergo non omnes salvi fiunt, si Deus velit omnes salvos fieri, cum ejus omnipotentissimæ voluntati nihil resistere possit? Respondent, Deum omnes velle salvos fieri, si & ipsi homines velint, hoc est, si divina gratia cooperari velint. Dicunt enim divinam istam voluntatem includere conditionem in obiecto quia salvare vult hominem, si homo velit. Quod eadem & alij dicere solent, Deum omnes homines velle salvos fieri, quantum in ipso est. Cum enim gratiæ efficaciam in actu secundo à libero arbitrio, seu à voluntatis consensione pendere sentiant, nihil mirum est, si homo consensit nolit, hominem non fieri salvum, quamvis Deus eum, quantum in ipso est, salvum fieri velit.

Sed contra istam illius Apostolici loci explicationem multa dici possunt quibus proceditur eam non esse genuinam, imo contrariam divinæ gratiæ sinceritati. Nam primo, quod non exiguam illi interpretationi præjudicium facit, sic explicuerunt eum hostes gratiæ Pelagiani & Semi-Pelagiani. Fons enim erroris istius Pelagius, in commentario Epistolæ istius ad Timotheum explicat, Deum velle omnes salvos fieri & ad agnitionem veritatis venire, si ipsi tamen vocanti Deo consentire voluerint. Et Ambrosiaster, seu commentator in Epistolas pauli, qui nomine Ambrosij circumfertur, & hæresi Pelagiana undique refertus est: Vult Deus omnes homines salvos fieri, sed si accedant ad eum. Non enim sic vult ut volentes salventur, sed vult illos salvari, si & ipsi velint. Et Iulianus eundem sensum non obscure tangit quando adversus Augustinum dicit: Ab eo palamque aperiri qui omnes homines vult salvos fieri & in agnitionem veritatis venire. Indicat enim idcirco voluntatem illam Dei effecta suo cessitui, quia deest conditio quæ ab hominis libera voluntate suspenditur, ut videlicet & ipse velit, pe-

tendo, quærendo, pulsando quod in ipsius positum est potestate. Sic enim exponit ejus verba sanctus Augustinus; ut videlicet intelligamus docentibus vobis, ideo non omnes salvos fieri & in agnitionem veritatis venire, quia ipsi nolunt petere eum Deus velit dare, nolunt querere cum Deus velit ostendere; nolunt pulsare cum Deus velit aperire. Eodem modo exposuerunt Massilienses apud Prosperum & Hilarium & Faustum Regiensis, ut alibi demonstravimus, & ipse sanctus Augustinus, quando in Semi-Pelagianorum errore fuit. Nam ex isto errore loquitur, quando jam correctus ex objicientis ad disputantis persona dicit: Vult autem Deus omnes homines salvos fieri & in agnitionem veritatis venire: non sic tamen ut eis a. inat liberum arbitrium &c. Quod non aliud est quam si diceret vult omnes salvos fieri, si tamen ipsi suo arbitrio velint. De quo loco ex errantium sententia prolato superius plura diximus. Hoc est igitur primum expositionis istius non leve præjudicium quod omnibus de gratia errantibus placeat. Hoc ipso namque quo divinæ operationis efficaciam ab humana voluntate suspendunt, id est, hoc ipso quo gratiam Christi volunt non esse qua sit, opus, sed sine quo non fit; in illam expositionem coguntur incidere, ut Deus quantum in ipso est omnium salutem velit & operetur, saluus tamen est ætus homine dissentiente non sequatur. Quam propterea phrasim etiam Vitalis Carthaginensis cum Semi-Pelagiano errore teneretur, caute usurpavit, & diligenter expressit: Operatur quippe ille, quantum in ipso est ut velimus, cum nobis nota fuerit eius eloquia: sed si eis acquiescere nolumus, nos ut operatio eius nihil in nobis prosit, efficiamus.

Secundum ejus præjudicium est, quod omnes antiqui & genuini defensores gratiæ illam expositionem tanquam dissonantem à veritate reprobant. Inter quos primus est sanctus Augustinus, qui nunquam illam nisi quando Semi-Pelagiano errore sollebatur, admittere voluit. Hinc eam ex professo impugnat in libro quarto contra Iulianum, in Enchiridio ad Laurentium, & in præfata Epistola ad Vitalem, ubi dicit eos qui hoc tam generaliter de omnibus exponunt, Non intelligere omnino qua locutione sit dictum, quod Deus omnes vult salvos fieri. Secundus est Prosper divinæ gratiæ patronus integerrimus; Et ubi est illud quod nobis quasi contrarium a non intelligentibus semper opponitur quod Deus omnes homines velit salvos fieri? &c. Ecce audis, non intelligentes, qui locum in ista quæ per liberum arbitrium cõtrahitur, generalitate premunt. Tertius est sanctus Fulgentius Prospero & Augustino consentiens: Illud vero Apostolicum ubi & dicitur:

Handwritten marginal note in Latin script, partially obscured by the binding.

a Ita Bellar. lib. 2. de gress. & lib. arbit. cap. 5. b Suarez lib. 4 de prædest. cap. 2. n. 11 c Ibid. n. 5. &c. 1. n. 4. Item Lesius lib. de prædest. & reprobat. Sect. 6. n. 66. & alij communiter.

In c. 2. Epist. 2. ad Timot.

In illum locum.

Lib. 4. cont. Jul. cap. 8.

Lib. 4. cont. Jul. cap. 8.

Lib. 2. de gress. & lib. arbit. cap. 5.

Lib. 4. de prædest. cap. 2. n. 11.

Lib. 4. cont. Jul. cap. 8.

Apud August. Epist. 207.

Lib. 4. cont. Jul. cap. 8.

Epist. 207.

Prosper in Epist. ad Bvs semper opponitur quod Deus omnes homines velit salvos fieri? &c.

Fulgent. in lib. de incart. lino consentiens: Illud vero Apostolicum ubi & dicitur:

372
 dicitur: Qui vult omnes homines &c. non sicut oportet intelligunt, qui hanc Dei voluntatem sicut in vasis misericorditer, sic & in vasis ire accipiendam existimant. Omnes tres uno consensu profitentur, eos non intelligere scripturam, qui illam salvandi voluntatem indifferenter ad universos, sine exceptione protendunt. Ut sane mirum sit, recipientiores tam perveraciter tres illos præcipuos gratiæ defensores abijcere tantumque non condemnare & eorum sententiæ opinionem errantiam anteferre. Quod enim existimant Augustinum tandem expositionem eorum in libro de Spiritu & littera amplexum esse, jam supra diversis locis eos falli, & obiectionem Pelagianam pro solutione arripuisse, demonstravimus. Prosper quoque nunquam eorum opinionem, ne quidem in libris de vocatione gentium docuit, ut fusius alibi quoque declaratum est.

Tertium istius expositionis præjudicium est, quod ejus falsitas gravibus argumentis refelli potest, & passim ab Augustino refellitur. Primum quidem, quia illa ipsa conditio quam adijciunt, si homines velint aut consentiant, non minus pendet à voluntate Dei quam ipsa salus. Non enim potest ab humana voluntate præstari, nisi divina voluntate præstetur, hoc est, nisi à Deo detur, ut velint, ut gratiam accipiant, ut consentiant. Unde illud Augustini: *Quæ iam voluntas voluntatis arbitrio nisi eo volente ac subveniente a quo præparatur, hoc est, datur voluntas, velle non possunt.* Unde alibi similem expugnans conditionem, quam Pelagiani divinæ gratiæ operationibus adijciiebant: *Quare, inquit, non omnes docet? Si dixerimus quia nolunt discere, quos non docet, respondebitur nobis, & ubi est quod ex dicitur, Domine tu convertens vivificabis nos? Aut si non facit volentes ex nolentibus Deus, quid erat Ecclesia secundum præceptum Domini pro persecutoribus facta? &c. Quid ergo oramus pro nolentibus credere, nisi ut Deus operetur in illis & velle? Cum igitur ista conditio, propter ejus defectum non omnes salvi fiunt, Deo misere dari debeat, frustra dicitur, Deum omnes omnino velle salvos fieri, si ipsi velint, si ipsi consentiant, si ipsi divinæ gratiæ cooperentur.*

Deinde ista expositio refellitur, ex causa parvulorum qui sine baptismo, & consequenter sine salute & veritatis agnitione moriuntur. Constat enim eos per aratum velle aut consentire non posse, quibus tamen non providet de baptismo, sine quo salvi fieri nequeunt. Quod argumentum sapius adversus istam loci Apostolici explicationem Augustinus urget: *Sed hunc sensum vestrum, ait adversus Pelagianos, infantes illi ipsa sua tacturitate convicunt, qui nec perunt, nec querunt, nec pulsant, imò etiam cum baptizantur reclamant, respiciunt, reluctantur, & accipiunt tamen, & inveniunt, & aperitur eis, & imitant in regnum Dei ubi sic eis æternitatis salus, & agnitione veritatis, longe pluribus infantibus in istam gratiam non adopratis ab eo qui vult omnes homines salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire. Quibus dicere non potest, vult & noluisse: quia si voluisset,*

A quis eorum qui nondum habent voluntatis sue arbitrium, voluntati eius omnipotentissima resistisset. Et paulo post: *Si Deus omnes homines vult salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire, sed adeo non veniunt, quia ipsi nolunt: cur tot millia parvulorum, qui non percepto baptismo moriuntur, non veniunt in regnum Dei, ubi est certa agnitione veritatis? Numquid aut homines non sunt, ut non pertineant quod dictum est, omnes homines? Aut aliquis potest dicere, Deus quidem vult, sed ipsi nolunt, qui nondum velle seu nolle ista noverunt? Et in Enchiridio ad Laurentium id ipsum argumentum premit: Quando quaeritur causa, cur non omnes salvi fiant, responderi solet quia hoc ipsi nolunt. Quod quidem de parvulis dici non potest, quorum nondum est, velle seu nolle. Ex quo constat Augustini iudicio prorsus falsam esse in parvulis istam recentiorum expositionem, qua dicunt, Deum omnes homines velle salvos fieri, si homines velint, cum isti parvuli qui non salvantur, homines sint, nec Deo volenti salvos facere propriæ voluntatis arbitrio reluctentur, utpote qua prorsus carent. caret ergo Deus illa salvandi cunctos parvulos voluntate.*

Hæc igitur considerans Augustinus, non solum negat habere Deum istam omnium parvulorum salvandorum voluntatem, sed etiam sapius exsertis verbis docet, hominibus volentibus quosdam parvulos salvos facere, nolle Deum ut salvi fiant, quos iusto iudicio à regni sui felicitate secluit: *Et quod multo est mirabilius, inquit, aliquando adaptat in filium quem format in utero immundissima femina; & aliquando non vult esse suum filium, quem format in utero filia sua. Ille quippe ad baptismum nescio qua promissione pervenit, ipse repentina morte non pervenit. At quæ sit Deus in cuius potestate sumi omnia, facit esse in Christi consortio, quem formavit in diaboli domicilio, & non vult esse in regno suo quem formavit in templo suo. Aut si vult, cur non facit quod vult? Non enim quod soletis de maioribus dicere, Deus vult & parvulus non vult &c. Et in libro de dono perseverantiæ: *Quid dicam quod parvulus aliquando antequam illi per ministerium baptizantis succurri possit exspirat? Ilerumque festinantibus parentibus & paratis ministris, ut baptismus parvulis datur, DEO TAMEN NOLENTE non datur, qui etiam paululum in hac vita non tenuit, ut daretur. Quid est quod aliquando parvulus infidelis unius filius PERTVIT ne irent in perditionem, & filius fidelium NON POTUIT baptismate subveiri? Et in Epistola centesima septima ad Vitalem: *Quomodo dicitur, inquit, omnes homines eam (gratiam) fuisse accepturos, si non illi quibus non donatur eam sua voluntate respicerent, quoniam Deus vult omnes homines salvos fieri, cum multis non detur parvulis & sine illa plerique moriantur, qui non habent contrariam voluntatem, & aliquando cupientibus, festinantibusque parentibus ministris quoque, volentibus ac paratis, DEO NOLENTE non datur, cum repente antequam datur exspirat, pro quo ut acciperet curretur. Et iterum ibidem consequenter adjuugit: *Unde manifestum est, eos qui huic resistunt, tam perspicue veritati, non intelligere omnino, quæ locutionis sit dictum, quod omnes homines vult Deus salvos****

In Enchirid. cap. 77.

Lib. 6. cont. Tit. c. 12.

Lib. de dono pers. 12.

Epist. 107. ad Vitalem.

Ibid.

salvos fieri, cum tam multi, salvi non fiant, non quia ipsi, sed quia Deus non vult. Quod sine caligine manifestatur in parvulis. Et iterum in eodem loco monet, cum tam multos Deus noluit salvos fieri, sic exponendum esse verba Apostolica, ut huic apertissima veritati, in qua videmus, tam multos volentibus hominibus, sed Deo nolente salvos non fieri, contraria esse non possint. Quibusdam vero in locis loco, nolendi dare, utitur verbo negandi, non minus ad expressiorem istius veritatis efficaciam: Cur aliquando propter non filii NEGATUR, hoc bonum, & filius trahitur impiorum? Et iterum: Quia igitur causa huic parvulo baptismum procuravit, illi NEGAVIT? Videt, arbitror, lector, quanta contentione sanctissimus Doctor Catholicis persuadere conetur, falsam expositionem esse, qua dicitur, Deum omnes omnino homines velle salvos fieri, quanta certitudine & asseverantia hoc ex parvulis probet, quoties & quam instanter inculcet, Deum non velle, Deum nolle quosdam esse filios suos, talibusque baptismum hominibus volentibus, Deo nolente non dari: Deum non velle, Deum nolle tales salvos fieri: cursum rerum sic ejus providentia & voluntate gubernari, ut eis ministerio baptizantis succurri non possit, ut filii etiam fidelium, festinantibus hominibus, sed Deo nolente non possit baptismate subveniri: Unde tam de parvulis quam adultis alibi dicit: Qui hominibus dat gratiam quibus vult quoniam misericors est: & non dat quibus non vult &c. Et rursus in eodem libro: Parvulis quibus vult etiam non volentibus & currentibus, subvenit: Et nisi vult, etiam his, quos praevidit, si apud eos facta esset, suis miraculis credentes, quibus non vult subvenire non subvenit. Et in libro quarto contra Julianum: Vtrique profundum sit, cur & in maioribus, & in minoribus Deus velit alteri & nollet alteri subvenire. Et alibi in locis pari modo de solis maioribus. Quibus hoc Dominus dare voluit, eius misericordia est non meriti illorum; quibus autem noluerit veritatis est. Vbi de prima hominum conversione loquitur sine qua nemo adultus salvus fieri potest. Et de Tyrijs & Sidonijs, quos Deus praesertibat si apud eos facte fuissent virtutes, in cinere & illicio acturos fuisse poenitentiam: Nec utique Deus unquam noluit salvos fieri, cum possent salvi esse si vellent. Nam ut alibi generalissime & securissime dicit: Deus volenti salvum facere, nullum hominis resistit arbitrium. Cujus doctrinae evidentia exclamare cogit modestissimum Praesulem, quod manifestum sit, eos qui tam perspicue resistunt veritati, non intelligere omnino (quod ipsidem paene verbis Prosper & Fulgentius imitati sunt) qua locutione sit dictum, quod Deus omnes homines velit salvos fieri.

Denique refellitur ista expositio, quia seopo Apostoli manifeste repugnat: Hortatur enim ut orationes pro hominibus omnibus fundantur Deo, utpote qui vult omnes homines salvos fieri. Quod si ergo sensus est, Deum omnes velle salvos fieri quantum in se est, aut, si

etiam ipsi velint, profecto jam non sequitur esse pro omnium salute, rogandum Deum, utpote qui quod suarum est partium jam praestiterit, dato omnibus sufficienti adiutorio, sed admonendi tantum erunt homines, ut auxilio sibi dato uti velint. Ut quid enim dari petas, quod semper praesto, imo jam datum est, & positum in hominis potestate? Hae igitur praetermissa verborum sacrorum expositione, tanquam quae neque veris defensoribus gratiae unquam placuit, sed graviter improbata est, neque verbis Apostolicis congruat, sed ab errantibus introducta & pertinaciter defensa fuit, respondeamus plures & veras & antiquioribus probatas expositiones dari posse, quibus Deus intelligatur, velle omnes homines salvos fieri, nec tan in istiusmodi sufficiens adiutorium, quod recentioribus placuit, contulisse credatur.

Prima igitur expositio est, ut Deus dicatur omnes homines velle salvos fieri, accommodata scilicet distributione, omnes, qui videlicet salvantur; seu quod idem est, quia nemo sit salvus nisi quem Deus voluerit salvum fieri, ideoque rogandus est Deus ut velit, qui necesse est fieri si voluerit, omnipotens enim inaniter velle non potest. Nam de orando Deo agebatur, quem orandum esse pro omnibus, nemine excludo, ex eo recte probat, quia ipse est ille qui vult, & volendo facit omnes salvos fieri, qui salvantur. Simili locutione dicitur Joannis primo, Qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, non quod omnes illuminentur à Deo, sed quia nemo nisi per ipsum illuminatur. Et prima ad Corinthios decimo quinto: Sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes vivificabuntur. Id est, sicut omnes qui moriuntur, per Adam moriuntur, ita omnes qui vivificabuntur, non nisi per Christum vivificabuntur. Hanc primam loci nobis propositi expositionem tradidit sanctus Augustinus diversis locis, ut libro quarto contra Julianum: Sic ergo debet intelligi quod dictum est: omnes homines vult salvos fieri &c. quemadmodum intelligitur quod dictum est: per unius justificationem in omnes homines ad justificationem vitae. Quod apostolicum testimonium si eo modo intelligendum putas, ut dicas, omnes, postquam esse pro multis qui iustificantur in Christo, multi quippe alij non vivificantur in Christo, respondebitur tibi, sic etiam illic, ubi dictum est, omnes homines vult salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire, omnes postquam esse pro multis quos ad istam gratiam vult venire. Quod multo convenientius propter hoc intelligitur dictum, quia nemo venit nisi quem venire ipse voluerit, &c. Omnes ergo qui salvi sunt & in agnitionem veniunt veritatis, eo volente salvi fiunt, eo volente veniunt. Quia est nondum, sicut parvuli, utuntur voluntati arbitrio, eo volente regenerantur, quo creante generantur. Et qui iam utuntur voluntati arbitrio, nisi eo volente ac subveniente, a quo preparatur voluntas, velle non possunt. Et in Epistola centesima septima ad Vitalem: Sicut illud quod dictum est, omnes in Christo vivificabuntur, cum tam multi aeterna morte puniantur, ideo dictum est quia omnes quicumque vitam

Lib. ad Rom. c. 6. Ibid.

Lib. de dno perf. c. 12.

cap. 11.

Lib. 4. cont. Jul. c. 8.

Lib. 2. de peccat. meri. cap. 18.

In. En. hirid. c. 95.

Lib. de corr. & gratia. 14.

Luc. 1.

1. Cor. 15.

Lib. 4. cont. Jul. c. 8.

Epist. 107.

375

nam aeternam percipiunt, non percipiunt nisi in Christo, ita quod dictum est omnes homines vult Deus salvos fieri, cum tam multos velit salvos fieri, ideo dictum est, quia omnes qui salvi sunt, nisi ipso volente non fiunt. Et in Enchiridio ad Laurentium uberius ea de re reddita expositionis istius ratione dicitur: Ita intelligere debemus quod scriptum est, qui vult omnes homines salvos fieri, tanquam dicitur nullum hominem, fieri salvum, nisi quem salvum fieri ipse voluerit; non quod nullus sit hominum, nisi quem salvum fieri velit, sed quod nullus fiat nisi velit, & ideo sit rogandus ut velit, quia necesse est fieri si voluerit. De orando quippe Deo agebat Apostolus, ut hoc diceret. Sic enim intelligimus id quod in Evangelio scriptum est: Qui illuminat omnem hominem: non quia nullus est, hominum qui non illuminetur, sed quia nisi ab ipso nullus illuminatur. Eundem sensum probat & in fine vitæ in libro de prædestinatione Sanctorum, ex alterius loci explicatione, quam & familiari illustrat similitudine: Sicut ergo integre loquimur, cum de aliquo, litterarum magistro, qui in civitate solus est, dicimus: omnes iste hic litteras docet: non quia omnes discunt, sed quia nemo nisi ab illo discit, quicunque ibi litteras discit: ita recte dicimus, omnes Deus docet venire ad Christum, non quia omnes veniunt, sed quia nemo aliter venit. Illi autem edocente veniunt, qui sunt electi ante constitutionem mundi, de quibus post pauca verba subrexit: Hos omnes docet venire ad Christum Deus, hoc omnes vult salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire. Quo loquendi modo exponit illud Propheticum à Christo Domino usurpatum: Emit omnes docibiles Deo, hoc est, docti à Deo. Et alibi illud Apostolicum: Per unius iustitiam in omnes homines, in iustificationem vitæ, non quia per Christum omnes iustificantur, sed quia nemo nisi per Christum. Qua phrasi recte dici tradit, Per unam naviam in aliquam domum mirare omnes, non quia omnes mirant, sed quia nemo intrat nisi per illam. Sequitur hunc sensum & probat etiam sanctus Prosper in Epistola ad Rufinum, & fuse atque ex professo sanctus Fulgentius, itemque sanctus Anselmus ac sanctus Thomas in illum locum. Nec est difficile illi subjectas Apostoli probationes adaptare, Vnus est enim Deus &c. significat enim, ut recte observat ac docet sanctus Anselmus in istius loci commentario, vere Deum omnes velle salvos fieri, quia unus est Deus creator omnium, cuius participatione fieri debent, salvi omnes qui salvabuntur: Vnus & mediator Dei & hominum, qui omnes salvandos uni Deo reconciliet, ut fiant salvi.

Secunda expositio est, quam etiam præformasse videtur sanctus Augustinus, in verbis Apostolicis, intelligendam esse: distributionem non pro singulis generum, hoc est, pro omnibus omnino singularibus hominibus, sed pro generibus singulorum, hoc est, pro omni genere hominum; pro Iudæis & gentibus, servis, & liberis, principibus & privatis, doctis & indoctis, adultis & parvulis, viris ac mulieribus &c. quia ex omni hominum genere aliqui prædestinati sunt, ac salvi fiunt. Omnium enim,

A ut subjungit Apostolus, unus Deus creator est, omnium & mediator Christus Iesus, ut merito nullum genus hominum desperare debeat. Iuxta quem sensum Augustinus in sermonibus de diversis: Habet hortus ille Dominicus non solum rosas martyrum, sed & lilia virginum; & coningatorum hederas, violasque vulvarum. Prorsus nullum genus hominum de suavocatione desperet: pro omnibus passus est Christus. Veraciter de illo scriptum est: Qui vult omnes homines salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire. Et in libro de Correctione & gratia luculentius: Hic unum dicam: ita dictum est: Omnes homines vult salvos fieri ut intelligantur omnes præestimari; quia omne genus hominum in eis est, sicut dictum est Pharisæis, decimatis omne olus; ubi non est intelligendum nisi omne quod habebant. Neque enim omne olus quod erat in toto terrarum orbe, decimabant. Secundum istius locutionis modum dictum est: sicut & ego omnibus per omnia placeo &c. Latius explicat ac deducit hunc sensum, in Enchiridio ad Laurentium, ubi cum præmisisset, illum alterum sensum quem jam dedimus sic subjungit: Aut certe sic dictum est: Qui omnes homines vult salvos fieri, non quod nullus hominum esset, quem salvum fieri noller, qui virtutes miraculorum sacre noluit, apud eos, quos dicit acturos fuisse penitentiam si fecisset: sed ut omnes homines omne genus humanum intellegamus per quasque differentias distributum, reges, privatos, nobiles, ignobiles; sublimes, humiles; doctos, indoctos; integri corporis, debiles; ingeniosos, tardicordes; matres, faminas; infantes, pueros, adolescentes, iuvenes, senes, in linguis omnibus, in professionibus omnibus, in voluntatum & conscientiarum varietate innumerabiles constitutos, & si quid aliud differentiarum est in hominibus. Quid est enim eorum unde non Deus per unigenitum suum Dominum nostrum per omnes gentes salvos fieri homines velit; & ideo faciat, quia omnipotens velle maviter non potest, quodcumque voluerit? Et ne quis istam expositionem veluti licenter excogitam redargueret, eam contextui sacro congruentem esse, apteque coherentem demonstrat: Præcepit enim Apostolus ut oraretur pro singulis hominibus, & specialiter addiderat: Pro Regibus & iis qui in sublimitate sunt, qui parari poterant fastu & superbia seculari à fidei Christiana humilitate abhorretere. Prævidens dicens: hoc enim bonum est coram Salvatore nostro Deo, id est, ut etiam pro talibus oretur: statim ut desperationem tolleret, addidit: Qui omnes homines vult salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire. Hoc quippe Deus bonum indicavit, ut orationibus humilium dignaretur subitum præstare sublimitum. Quod utique iam videmus impletum. Isto locutionis modo, & Dominus est usus in Evangelio, ubi ait Pharisæis? Decimatis mentham & rutam & omne olus. Neque enim pharisæi & quæcumque aliena, & omnium per omnes terras alienigenarum omnia olera decimabant. Sicut ergo hic omne olus, omne olerum genus: ita & illic omnes homines, omne hominum genus intelligere possunt. Quem sentit tangit & probat etiam Fulgentius in eodem loco quem citavimus. Quod sicuti forte neuter præsentis loci commentarius satisfaciatur.

Tertia expositio erit illa, quam Augustinus etiam

Serm. 37. de diversis c. 3.

Lib. de Corrupti. & grat. cap. 13.

In Enchirid. cap. 103.

Ibid.

1030

etiam pluribus locis tradit, ut Deus dicatur omnes homines velle salvos fieri, quia facit ut sancti homines salutem omnium velint & optent, & orando desiderent, non tantum voluntate signi, præcipiendo ut omnium salutem velint, sed etiam eis hanc ipsam voluntatem, hoc desiderium, hanc sollicitudinem inspirando. Cum enim voluntas Dei de salute hominum sit nobis occultissima, merito istud velle dici potest, quod in amicis & per amicos vult, dum in eis operatur ut velint. Nam ex isto præcepto & inspiratione sanctus Ambrosius de seipso dicit: *Nolumus offendere divites, qui volumus, si fieri potest, sanare omnes.* Et sanctus Paulus de seipso dicit: *Omnibus omnia factus sum, ut omnes facerem salvos.* De quo volendi modo quo Deus dicitur velle, quod in sanctis facit ut velint, præclare disputat Augustinus in libris de Civitate Dei: *Secundum hanc voluntatem quam Deus operatur in hominibus, etiam velle dicitur, quod ipse non vult, sed suos id volentes fecit, sicut dicitur cognovisse, quod ut cognosceret facti, à quibus ignorabatur.* Et aliquanto inferius: *Secundum hanc ergo voluntatem, qua Deum velle dicitur, quod alios efficit velle, à quibus nesciuntur futura, multa vult nec facit. Multa enim volumus fieri sancti eius ab illo inpirata voluntate, nec fiunt, sicut orant pro quibusdam pie sanctique, & quod orant non facit, cum ipse in eis hanc orandi voluntatem sancto spiritu suo fecerit. Ac per hoc quando secundum Deum volumus, & orant sancti, ut quisque sit salvus, possumus illo modo locutionis dicere, vult Deus, & non facit, ut ipsum dicamus velle, qui, ut velint ipsi, facit.* Iuxta istum igitur loquendi & volendi modum docet Augustinus, explicari posse phrasin Apostolicam qua dicit, Deum velle omnes homines salvos fieri: *Quia ergo nos qui salvi futuri sumus nescientes, omnes quibus prædicamus hanc pacem, salvos fieri, velle Deus iubet, & ipse in nobis hoc operatur, diffundendo istam charitatem in corde nostro per spiritum sanctum qui datus est nobis; potest etiam sic intelligi, quod omnes homines Deus vult salvos fieri, quoniam nos facit velle. Sicut misit spiritum filij sui clamantem, Abba pater, id est, nos clamare facientem. De ipso quippe spiritu alio loco dicit: *Accipimus spiritum adoptionis filiarum, in quo clamamus Abba Pater. Nos ergo clamamus, sed ille clamare dicitur est, qui efficit ut clamemus.* Si ergo clamantem spiritum recte dixit Scriptura, à quo efficitur, ut clamemus: recte etiam & volentem Deum, à quo efficitur ut velimus. Secundum hanc explicationem etiam valde continuum erit Apostoli argumentum, quo pro omnibus hominibus orandum esse probat, quia videlicet, id bonum est & acceptum Deo, utpote qui vult omnes homines salvos fieri, id est, vult ut omnium salutem desideremus, non iubendo tantum, sed & operando. Nam ex præcepto & inspiratione talis desiderij recte sequitur, pro omnibus orandum esse ut salvi fiant. Propter cuius explicationis congruentiam, doctissimus D*

Augustino declaravimus. Vt nulla sanè necessitas sit, ad illam Pelagianis omnibus probatam expositionem fugere, quasi omne alioquin effugium interclusum esset.

Nam quod pro ista recentiorum interpretatione, multi veteres proferuntur, non multum ei conciliat auctoritatis. Quid enim juvat, quod istum sensum Chrysostomus, Oecumenius, Theophylactus, atque graeci secuti esse dicuntur, cum Chrysostomus quem sequi solent, ante subortas de divina gratia difficultates, commentarios suos exaraverit, nec ulli imperfectius de gratia quam graeci locuti sint, nec ulla difficultas de gratia magis lubrica sit, quam ista, in cujus intelligentia & ipse Augustinus usque ad Episcopatum hallucinatus est? Quod vero addit Hieronymum, Ambrosium & alios Latinos ibidem commentantes Apostoli locum, partim falsum est, partim capitaliter recentioribus nocet. Nam ille Hieronymus, qui expositiones breves in Epistolae omnes commentatus est, est ipsissimus errorum omnium fons de gratia Pelagius, quemadmodum fule suo loco comprobavimus. Ambrosius vero iste non est Ambrosius, sed multorum similiter errorum Pelagij reus, ut à doctis jam animadversum est. Quod sane recentiores ab illis allegandis & à tali sententia ipsorum tenenda merito deterrere deberet. Alios vero Latinos antiquiores, qui ita locum commentantur, ut Pelagio & recentioribus visum est, necdum ullos videmus. Nam inter antiquos sanctus Remigius duas priores Augustini expositiones ad amulsum secutus est. Ita & Beda, sanctus Anselmus, sanctus Thomas in commentariis istius loci. Qui adjungitur sanctus Athanasius libro tertio de assumptione hominis, nihil hujusmodi toto libro tractat Prosperum libro secundo de vocatione gentium capite decimo nono & vigesimo quinto, non intelligit. Veram ejus mentem alibi declaravimus. Quod autem ad extremum additur: *Maxime vero Damascenus libro secundo de fide orthodoxa capite vigesimo nono.* Virus Thoma prima parte quaestione decima nona articulo sexto, & tertio contra gentes capite centesimo quinquagesimo nono, non satis mentem eorum affectus est. Nam sanctus Damascenus nihil aliud eo loco docet, quam quod libenter amplectimur: duplicem in Deo esse voluntatem, antecedentem, quam & primariam dicit, & consequentem: quas ita exponit, ut primariam quidem Deus bonitate praesians, omnes homines servari, ac regni sui compotes esse velit (noque enim supplicij ac cruciatu causa, verum essent:) ut iustus autem, hoc est, voluntate consequente, is quoque qui peccant, poenam inferri nihil minus velit. Quibus verbis antecedentem seu primariam voluntatem vult esse bonitatis, quam Deus videlicet ex seipso in creaturis condendis concipit, consequentem vero seu secundariam iustitiam quam propter superinductas ab hominibus circumstantias habere compellitur. Sic enim alibi semetipsum explicat. Hæc vero doctrina recta & sana est quam & sanctus Thomas probat & sequitur & compa-

ib. 8. in
amante
11. Za hæc
1. Cor. 9:

Lib. 22. de
Civit. c. 1.

Ibid.

Ibid.

Lib. de corr.
& grat. 15.

Quintil.
Eflim in il-
lum lo.um

Franc. Sa-
lib. 4. de
praed. c. 1.
n. 5.

Sauret. dil.

Fidelib. de
Hæres. Pel.
sua doctrina
multum Pel.
jussim.

Assensu
a. d. y. d. p.
c. 1. a. u.
lib.

Ibid.

Damasc. li.
2. de ortho-
doxa. c. 10.

Proff. in Ep.
sancti Thom.
ratione

ratione Iudicis explicat, qui ex se homines servati cupit, quatenus homines sunt, quatenus autem peccatores absolute damnari. Significat ergo Damascenus voluntatem quam Deus ex se concepit quando humanum genus instituit, quæque omnia peccata hominis ante essit, fuisse bonitatis, ut homo gratiæ salutaris felicitatisque particeps fieret. Nam idcirco addidit: *Neque enim supplicij ac cruciatum causa, verum ad hoc ut bonitatis ipsius particeps simus, nos effinxit.* Voluntatem autem consequentem esse iustitiæ, qua peccatores diversis supplicijs plesti vult ac iubet. Sed talis antecedens voluntas, quamdiu res sine accessorij circumstantijs consideratur, aliquid ad causandam gratiam sufficientem, aliaque media necessaria procurandæ saluti facit, utpote ex qua gratia primorum hominum sufficiens fluxit. Sed postquam peccata jam ab hominibus ind.aa considerantur, antecedens voluntas in sola præcisione mentis, adeoque nuda quadam velleitate nihil omnino gratiæ causante consistere potest. Quod ex eo manifestissime patet, quia talem antecedentem voluntatem etiam erga damnatas creaturas sive hominum sive Angelorum Deus habet. Quia non obstantia sicut potest consequente voluntate iustitiæ, Angelos omni gratia sufficiente & salute ipsolite, excæcare, obdurare, damnare; ita non obstante eadem antecedente voluntate, quibusdam hominibus originali labe damnatis, consequente voluntate iustitiæ, gratiam sufficientem, fidem, iustitiam, salutem, & felicitatemque negare potest, volque nolle salvos fieri. Sic enim & Iudex præcisione intellectus, & inde subnascente quadam velleitate, quæ nihil operatur, vult hominem esse salvum, quem tamen propter homicidium, omnibus assequendæ salutis remedijs ipsaque vita privata, quam voluntatem antecedentem propterea Ecclesia Lugdunensis in eruditissimis illis libris quos tempore Concilij Valentini de quibusdam articulis prædestinationis & gratiæ exaravit, vocat *voluntatem bonitatis creatoris,*

A quia neminem Deus creavit ut perderet, quamvis iudicij aequitate velit, ut pereat. Nihil omnino igitur doctrina Damasceni de antecedente salutis omnium voluntate recentioribus prodest, ut quæ optimè cum negandæ salutis & gratiæ sufficientis voluntate consistit. Nisi forte & Angelis & hominibus damnatis, antecedente voluntate salutis, gratiam sufficientem aliaque redemptionis instrumenta suppeditari & erogari putent.

Quantum vero ad illum locum, quem obijci quoque video, *Nolens aliquos perire, sed omnes ad penitentiam reverti,* difficultate caret. Præcessit enim, *Non tardat Dominus promissum suum, de adducendo iudicij die, eum differendo diutius quam oporteat, sed patienter agit propter vos,* hoc est, propter electos. Nam Apostoli & Ecclesiastici Scriptores compellere solent auditores suos, quali omnes electi essent, quod facile multis exemplis posset explicari. Nam & inde est, quod in ipso exordio Epistolæ suæ primæ sanctus Petrus dicit; *Petrus Apostolus electis advenit dispersionis,* ad quos eosdem se testatur & secundam Epistolam scribere, hoc ipso tertio capite ex quo de prompta est objectio. Itaque patienter Deus agit, adventum suum differendo propter vos, hoc est, propter electos, ne quiquam eorum pereat, qui per penitentiam ad Deum convertendus, & in societatem iustorum colligendus est. Quomodo & Paulus dicit, *omnia se sustinere propter electos, ut ipsi salutem consequantur.* Nam si Deus præstitutum iudicij tempus anticiparet, perirent aliqui electorum, quos perire non vult; sicut è contrario, propter electos breviantur dies tribulationis extremæ, ne magnitudine oppressi pereant. Itaque simili sensu hic dictum est, *Nolens aliquem perire, scilicet electorum.* sicut apud Matthæum dicit Christus: *Sic non est voluntas ante Patrem vestrum, qui in cælis est, ut pereat unus de pusillis istis* hoc est, electis. Sensus alios istius loci, non est dissimile ex præcedentibus exculpere, sed unus iste & clarus est, & genuinus, & sufficiens.

CAPVT XXI

Quomodo Christus sit redemptor omnium, pro omnibus crucifixus & mortuus.

Sed aliud argumentum pro gratia sufficienti omnium proferri solet, quia Christus est redemptor omnium, juxta illud primæ ad Timotheum secundo capite: *Qui dedit semetipsum redemptionem pro omnibus.* Nec enim redemptio omnium ullo modo videtur esse posse, nisi gratiam saltem sufficientem omnibus præparaverit. Quomodo enim est omnium redemptor, ut ait quidam, si non pepererunt omnibus auxilium quo possint liberari?

Respondetur & hoc argumentum, sicut omnia præcedentia, jam olim ad nausam ulque à Pelagianis, præsertimque Massilien-

libus inculcatum fuit, ut mirum sit recentiores tanto studio trita hæreticorum arma colligere, & obsoleta recudere. Quin potius nihil mirum, si ad eundem scopum collimantes eodem eadem via pervenire contendunt. Cum enim Massilienses divine benevolentie propositum erga quosdam subvertere, ac penitus ex hominum animis tollere conarentur, tanquam Gentilium fatum, libertatis excidium, necessitatis azylum, desperationis ignavieque barathrum, præcepti, exhortationis, correptionis, orationis interitum, deniq; tanquam quo dux partes, dux masse, dux nature insania plusquã manichæa inducerentur, quemadmodum fusc-

R

demon-